

INIȚIATIVE ȘI ACȚIUNI LOCALE PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ

SGP The GEF
Small Grants
Programme

25
YEARS

Ediție specială realizată de Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic, în parteneriat cu Mișcarea Ecologistă din Moldova, în cadrul proiectului „Implicare, Interacțiune, Cooperare întru identificarea de soluții locale pentru probleme globale”, finanțat de Programul de Granturi Mici al Facilității Globale de Mediu.

Mai 2018 ❖ Ediție specială ❖ Se distribuie în mod gratuit

Bune practici demne de replicat

Un mediu mai curat, cetățeni mai conștienți din punct de vedere ecologic, o agricultură mai prietenoasă naturii, încălzire din surse regenerabile, peisaje atractive și diversitate biologică conservată – sunt doar câteva extrase din scopurile pe care și le-au propus organizațiile neguvernamentale care realizează proiecte în cadrul Programului de Granturi Mici (SGP) al Facilității Globale de Mediu (GEF). Deja de mai bine de cinci ani, acest mecanism financiar independent al ONU funcționează și în R. Moldova și crează premise pentru îmbunătățirea stării mediului în localitățile noastre rurale și urbane.

La nivel internațional, GEF a fost creat în 1992, ca un program pilot pentru abordarea problemelor de mediu. De atunci, s-a transformat într-o instituție eficientă și transparentă cu bagaj impresionant de rezultate. Astăzi, GEF este prezent în 126 de țări-membre ale ONU și colaborează strâns cu guvernele, organizațiile societății civile, secretariatele convențiilor și diverse agenții internaționale.

În prezent, Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic din R. Moldova (AJMTEM), se numără printre organizațiile neguvernamentale care beneficiază de suportul GEF SGP Moldova. AJMTEM implementează proiectul „Implicare, Interacțiune, Cooperare întru identificarea de soluții locale pentru probleme globale”, prin care și-a propus să aducă împreună beneficiarii de granturi obținute de la Programul de Granturi Mici, potențialii beneficiari SGP Moldova, ONG-urile și jurnaliștii de mediu din Republica Moldova. AJMTEM este convinsă că doar prin comunicarea acestor actori, rezultatele proiectelor realizate în comunitățile rurale și urbane vor deveni cunoscute și replicabile.

Pe durata proiectului, reprezentanții organizațiilor neguvernamentale au fost instruiți cum să comunice cu presa, iar jurnaliștii au fost în vizită în localitățile în care s-au realizat proiecte de succes. Aceste vizite vor fi organizate, din nou, în scurt timp. Ziua Mediului, un eveniment care adună iubitorii de natură, este organizat al treilea an consecutiv, cu implicarea activă a proiectelor SGP Moldova, inclusiv AJMTEM. O serie de spoturi video, precum și o broșură cu istorii de succes vor fi în curând propuse spre atenția dvs., pentru a afla cum diferite comunități din R. Moldova fac față provocărilor de mediu, grație susținerii SGP Moldova.

Și această ediție specială, găzduită de revista NATURA, vă aduce experiențele mai multor organizații neguvernamentale, de la care vă puteți inspira pentru a replica bunele practici și în localitățile dvs. Vom merge în zonele umede ale Rezervației „Pădurea Domnească”, pentru a afla cum acestea adevărate rezervoare de apă ne pot salva, dacă le vom salva. La Mănăstirea Zăbriceni vom afla cum deșeurile de grajd pot deveni sursă de încălzire și gaz pentru bucătărie. Vom intra în muzee, care au devenit și Centre de informare turistică. Pe la Nistru, la mărgioară, vom trece într-o impresionantă pepenieră, care ne așteaptă să procurăm puieti adaptați condițiilor locale de climă. Iar la final, vom afla cum Chișinăul sărbătorește Ziua Mediului, unde vă așteptăm și pe dvs.

Suntem convinși că lecturând prezenta ediție specială, veți da dreptate sloganului SGP Moldova: Granturi mici – Rezultate mari!

Lilia CURCHI,

Director executiv, Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic din R. Moldova (AJMTEM)

Granturi pentru un mediu curat

Reprezinți un ONG (organizație non-guvernamentală) sau OSC (organizație a societății civile) și ai o idee de proiect? Accesează acum Programul de Granturi Mici (SGP) al Facilității Globale de Mediu (GEF) și ia asistență financiară pentru proiectul tău!

Programul oferă granturi organizațiilor din Republica Moldova pentru a le permite să facă față provocărilor globale de mediu, în timp ce abordează necesitățile de dezvoltare durabilă.

Suma maximă/grant alocat: \$50.000

Deadline: 30 Iunie 2018

Programul de Granturi Mici (SGP) al Facilității Globale de Mediu (GEF) invită ONG-urile și OSC-urile să prezinte propuneri de proiecte în domeniile de interes ale programului:

- ♦ conservarea peisajului terestru la nivel de comunitate;
- ♦ agroecologie inovativă inteligentă din punct de vedere al climei;
- ♦ co-beneficiile de acces la sistemul energetic cu emisii reduse de carbon;
- ♦ coaliții de management al substanțelor chimice locale și globale;
- ♦ platforme de dialog politic și de planificare între OSC și Guvern;
- ♦ promovarea incluziunii sociale;

- ♦ integrarea dimensiunii de gen;
- ♦ implicarea tinerilor.

Buget:

Mărimea grantului nu va fi mai mare de 50 000 Dolari SUA.

ONG-urile sunt solicitate să propună co-finanțare de 1:1. Nivelul de co-finanțare mai redus nu este un criteriu de descalificare pentru propuneri de proiecte competitive. ONG-urile vor fi încurajate să ridice nivelul de co-finanțare în perioada de implementare.

Procedura de aplicare:

Setul de documente poate fi prezentat pe suport de hârtie sau electronic.

Setul de documente pe suport de hârtie va fi prezentat personal în plic sigilat în Casa Națiunilor Unite, str. 31 August 1989, 131, Chișinău, MD-2012. În atenția: Registry Office/ GEF SGP UNOPS.

IMPORTANT: Aplicațiile vor fi recepționate în continuu până la epuizarea fondurilor, și vor fi evaluate trimestrial.

Propunerile de proiect transmise electronic vor fi adresate la tenders-Moldova@undp.org, indicându-se în subiectul mesajului: „GEF SGP, GP/2018, [denumirea ONG-ului aplicant]”.

Propunerile vor fi marcate „GEF SGP, GP/2018, [denumirea ONG-ului aplicant]”.

Informații despre procedura de aplicare, criteriile de eligibilitate și alte detalii le puteți afla de la Inessa Galițchi, coordonator national, e-mail: inessag@unops.org

De menționat că GEF SGP activează în 126 de țări. SGP Moldova a început finanțarea proiectelor în 2013. De atunci, acesta a înregistrat succese în ceea ce privește finanțarea și oferirea suportului tehnic pentru mai mult de 12 proiecte susținute prin granturi. SGP este un program corporativ al GEF, implementat de PNUD și executat de UNOPS.

Pentru conservarea biodiversității Prutului de Mijloc

Pe teritoriul Republicii Moldova, în albia râului Prut, Rezervația Naturală „Pădurea Domnească” este una dintre cele mai bătrâne păduri de luncă de pe continentul european. Tot aici, două râuri care curg aproape paralel – Prutul și afluentul său, Camenca - formează un leagăn al biodiversității locale.

În tărâmul pădurii aproape neumblate sunt opt ecosisteme sau alții părăsiți, numiți în popor „brat nort” sau „starițe” – Lacul relict „La Fontal”, Starița Potcoava, Starița Chilia, Gârla Cărbunăria, Starița Kilometrul 1005, Starița Balta Ursului, Starița Țiganca și „Țara Bătlanilor”. Acestea ocupă o suprafață de 326 ha și s-au format natural în urma revărsărilor frecvente ale râului Camenca și ale Prutului. În prezent,

formează un ansamblu palustru și lacustru cu caracteristici pronunțate de zonă umedă. Prin Programul de Granturi Mici GEF, implementat de PNUD, acest sistem de starițe, ochiuri de apă și lacuri a fost adus în atenția autorităților întru extinderea zonelor umede din bazinul hidrografic al Prutului de Mijloc.

„Importanța naturală, economică sau culturală a acestor arii era puțin cunoscută. În

general, zonele umede în Moldova sunt exploatate abuziv în scopuri economice. Prin proiectul susținut de Programul de Granturi Mici GEF am făcut pași importanți înainte spre a schimba această abordare și a mobiliza autoritățile și populația locală întru restabilirea și reconstrucția ecologică a zonelor umede”, spune Alecu Reniță, președintele Mișcării Ecologice din Moldova.

Pentru că înțelegerea valorii patrimoniului natural trebuie să cuprindă toate categoriile de vârstă, proiectul a inclus nu doar activități de cercetare a biodiversității, dar și un amplu program de informare, instruire și conștientizare. Au fost implicați atât factorii de decizie, comunitatea locală, cât și tânăra generație. Astfel, au avut loc ședințe, întâlniri comunitare, programe de instruire. S-a discutat despre multiplele roluri pe care le are o zonă umedă (prevenirea inundațiilor, productivitate sporită, adăpost pentru multe specii sălbatice), despre modalități de reducere a impactului negativ a activității umane, de ocrotire a acestor mini-ecosisteme. Mai mult, timp de șapte zile, 30 de tineri din satele adiacente

au participat la monitorizarea biodiversității starițelor râului Prut și afluentului Camenca (aria de implementare a proiectului). Ei au învățat despre impactul exploatării ilegale și iraționale a biodiversității locale și au analizat situația din localitățile lor. La final, tinerii au înaintat o Rezoluție administrației locale, solicitând protejarea starițelor și includerea lor în lista ariilor naturale protejate de stat.

„Zona umedă din Valea Prutului de Mijloc, parte a

Rezervației „Pădurea Domnească” are o bună perspectivă de a fi legiferată, inițial ca zonă umedă de nivel național, apoi internațional”, remarca vice-ministrul Mediului, Lazăr Chirică, în contextul proiectului „Conservarea biodiversității în Prutul de Mijloc”, realizat de Mișcarea Ecologice din Moldova.

Proiectul a abordat și ideea creării unui Parc Natural Transfrontalier Prutul de Mijloc. La discuțiile comune ale experților din R. Moldova și România s-au

stabilit două etape esențiale: crearea Rezervației Acvatice Prut, pe o suprafață de 4316 ha, în regiunea de graniță a jud. Iași, iar, ulterior, extinderea spre nord în R. Moldova, către ariile protejate Suta de Movile, Toltrele Prutului.

Prin acest proiect, Programul de Granturi Mici GEF, implementat de PNUD, a facilitat aducerea chestiunii zonelor umede din Valea Prutului de Mijloc pe agenda autorităților naționale și în atenția populației locale.

Pepiniere pentru Nistrul de Jos

Pe moșia satului Popeasca, raionul Ștefan Vodă, în partea de sud-est a Republicii Moldova, o familie locală administrează o întreagă pepiniară de creștere a materialului săditor. Creată în 2013, pepiniara asigură puietii pentru dezvoltarea rețelei ecologice de-a lungul Nistrului.

Soții Marta și Ion Slisarenco sunt un exemplu pentru comunitatea locală. Zilnic, ei urcă în mașina lor veche și vin la pepiniară – aici depun toată dragostea lor, fie că strâng semințe pentru plante, fie că desfășoară lucrări de îngrijire a culturilor. „Datorită PNUD avem un beneficiu enorm pentru comunitate și pentru mediu, cu impact pozitiv asupra conservării biodiversității. După finalizarea proiectului, pepiniara a fost extinsă, iar cu puietii pe care-i avem acum am putea planta 100 ha de teren”, spune cu încântare Ion Slisarenco.

La Popeasca nu este singura pepiniară din regiune. Pe o suprafață totală de aproape șase ha, grație Programului de Granturi Mici GEF, implementat de PNUD, au fost create trei pepiniere similare – de peste 2 ha la Talmaza și Popeasca și peste 1,5 ha la Cioburciu în raionul Ștefan-Vodă. Pepinierele asigură material săditor pentru împădurirea unei zone de importanță internațională – Zona Ramsar „Nistrul de Jos”. Pe durata proiectului, 18 ha de perdele silvice au fost plantate, realizând rolul de coridoare ecologice pentru îmbunătățirea situației în Zona Ramsar (cca. 60 mii ha).

„Avem o bună tradiție - de a planta păduri. Deținem deja 470 ha de păduri. Tradițional, în fiecare an, împreună cu localnicii, plantăm 1-3 ha de copaci pe care-i luăm din această pepiniară. Plantăm noi păduri, restabilim fâșiile forestiere, împădurim terenurile degradate”,

ne spune primarul satului Popeasca, Ion Osipov. Crearea pepinierei locale este doar unul dintre componentele proiectului „Formarea Rețelei Ecologice Naționale – contribuție la nivel local și național” realizat de Societatea ecologică „Biotica”.

Proiectul a venit cu o contribuție esențială în stabilirea regimurilor de protecție a Zonei internaționale Ramsar corespunzător habitatelor NATURA 2000 și Rețelei Smarald a Convenției de la Berna. Au fost identificate opt arii, cărora, ulterior urmează a li se acorda protecție în legătură cu apropierea de legislația UE, obținându-se 6243,7 ha protejate, influențate. Prevederi privind Rețeaua Ecologică Națională au fost incluse importante documente de politici la nivel național, precum Strategia privind diversitatea biologică a Republicii Moldova pentru anii 2015-2020 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia; Planul național de extindere a suprafețelor cu vegetație forestieră pentru anii 2014-2018. Echipa de proiect a contribuit și la elaborarea listei speciilor incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova, ediția a treia.

„Populația a fost implicată la toate etapele proiectului și sperăm să participe și pe viitor la conservarea diversității biologice și peisajere în toate sectoarele din

zona Nistrului de Jos”, a remarcat Gabriel Mărgineanu, reprezentantul Societății ecologice „Biotica”.

Pentru ridicarea nivelului de educație ecologică a tinerilor, au fost elaborate și seturi informative - broșura „Nistrul de Jos”: valori și pericole”; postere cu speciile rare și tipice de plante și animale din Zona Ramsar; cutii entomologice și ierbarele pentru toate instituțiile de învățământ din cele 10 localități care se află în Zona Umedă Ramsar „Nistrul de Jos”. „Acest proiect este important și prin creșterea gradului de informare și de cunoștințe juridice pentru populația locală. Acestea sunt esențiale pentru o administrare mai bună a zonei Ramsar”, conchide Gabriel Mărgineanu.

Proiectul pilot finanțat de Programul de Granturi Mici GEF, implementat de PNUD, a venit să contribuie la restabilirea și conservarea peisajelor și ecosistemelor locale și naționale, pentru viitorul Parc Național „Nistrul de Jos”. Experiența obținută poate fi replicată și pentru alte zone protejate, precum și pentru constituirea rețelelor ecologice la nivel local și național.

Text: ©AJMTEM

Domeniile prioritare ale Programului de Granturi Mici al Facilității Globale de Mediu

Conservarea peisajului terestru

- Implicarea în procesul de elaborare, promovare și consultare a proiectelor de acte legislative și secundare prin intermediul grupurilor de lucru, expertizei, consultare, campanii de conștientizare, instruire și interpretare a cadrului normativ;

- Implicarea în activitățile ce contribuie la reducerea presiunii asupra diversității biologice pentru asigurarea dezvoltării durabile (extinderea ariilor protejate, crearea rețelei ecologice, dezvoltarea capacităților de management, crearea zonelor umede, crearea rețelei „Emerald”, colectarea, analiza, procesarea datelor relevante pentru crearea cadastrului de arii naturale, participarea în elaborarea planurilor de management);

- asigurarea măsurilor de conservare a speciilor rare, vulnerabile și periclitare; implicarea în activitățile de implementare a măsurilor de stopare a amenințărilor pentru biodiversitate (stoparea degradării solului și de diminuare a efectelor schimbărilor climatice, reabilitarea fâșiilor de protecție a câmpurilor agricole, promovarea elementelor de agricultură ecologică și practici prietenoase mediului, etc.);

- asigurarea măsurilor de minimizare a degradării resurselor de apă și a diversității biologice acvatice (participarea la elaborarea planurilor de gestionare a districtelor bazinelor hidrografice Nistru, Dunărea-Prut și Marea Neagră, restabilirea fâșiilor riverane de protecție a apelor, participarea la efectuarea și elaborarea studiilor de impact, participarea la crearea Comitetelor sub-bazinelor hidrografice, elaborarea și implementarea Planurilor de Management a sub-bazinelor hidrografice);

- asigurarea măsurilor de diminuare a impactului negativ al speciilor invazive, a minimizării presiunii antropice asupra ecosistemelor naturale vulnerabile (elaborarea ghidurilor, materialelor de instruire și realizarea instruirilor pentru deținătorii de terenuri, elaborarea unor proiecte pentru comunitățile locale bazate pe managementul durabil al resurselor de plante (energetice, medicinale, furajere, eterooleaginoase etc.);

- promovarea tehnologiilor moderne cu emisii reduse de poluanți și implicarea în activitățile de conștientizare pe domeniu, și altele care pot fi deduse din cadrul Strategiei privind diversitatea biologică a Republicii Moldova pentru anii 2015-2020.

Călugării care promovează tehnologiile ecologice inovatoare

De mai bine de trei ani biogazul este sursa principală de energie folosită la pregătirea hranei și încălzirea apei menajere în comunitatea de călugări de la Mănăstirea Zăbriceni, Edineț, la nordul Republicii Moldova. Grație unui proiect pilot al Programului de Granturi Mici GEF, implementat de PNUD, pentru prima dată în Moldova a fost demonstrată o tehnologie ecologică inovatoare de utilizare a gunoierului de grajd și a dejecțiilor animale pentru producerea de energie și obținerea de fertilizant organic. Proiectul denumit „Dezvoltăm agricultura ECO prin îmbinarea surselor energetice regenerabile” a fost realizat de Asociația Obștească „Femeia Rurală”.

Prima stație de producere a biogazului a fost construită în anul 2014, pe teritoriul Mănăstirii „Nașterea Domnului” din satul Zăbriceni, Edineț, unde de peste un deceniu activează o fermă ecologică. Odată cu punerea în funcțiune, a fost soluționată problema gestionării gunoierului de grajd de la

ferma de animale, iar deșeurile de la stația biogaz au devenit fertilizant pentru câmpurile cu legume, în sere, precum și la plantațiile multianuale de zmeură și coacăză. De asemenea, stația de biogaz a devenit un mijloc de utilizare a energiei regenerabile biogene. „Pentru a obține molecula de biogaz

este nevoie, mai ales, de bălăgarul de vite. În ferma noastră tocmai vitele cunoscute prevalează, dar creștem și păsări, iepuri, porcine ș.a. Instalația funcționează pe deplin și are capacitatea să producă zilnic câte 30-40 m³ de biogaz”, spune părintele Dorimedont. Pentru funcționarea eficientă a procesului de fermentare, a fost instalat și un sistem de colectoare solare, menite să încălzească bio-reactorul pentru menținerea unei temperaturi constante în sezonul rece.

Îndată după instalarea stației de biogaz, vestea despre proiectul inedit de la Mănăstirea Zăbriceni s-a răspândit rapid. Oamenii veneau nu doar să asiste la slujbele religioase, dar și să afle cum pot prelua modelul de transformare a gunoierului de grajd în sursă de energie. De asemenea, au fost întruniri de popularizare și informare, organizate în cadrul aceluiași proiect de echipa de implementare – ONG „Femeia rurală”, AO „Ormax” și partenerii proiectului. La scurt timp, construcția stației de producere a biogazului a fost replicată de patru ori, în gospodăriile din regiunea de nord a Republicii Moldova. Instalațiile care au urmat modelul de la Zăbriceni au capacitatea de la 5 la 25 m³, din octombrie 2016 acestea producând 7-12 m³ de biometan timp de 24 ore.

După implementarea proiectului, comunitatea de la Zăbriceni a decis să extindă capacitatea de stocare a stației de biogaz – de la 10m³ la circa 60 m³.

„În programul nostru zilnic avem nu doar rugăciuni, dar și muncă fizică pentru întreținerea mănăstirii, pentru îngrijirea produselor agricole și a florilor, plantelor medicinale. Deținem 30 de hectare – pe 15 ha dezvoltăm agricultura bio, iar pe alte 15 ha cultivăm cereale convenționale”, ne spune părintele Dorimedont. Ferma ecologică de la Mănăstirea Zăbriceni a primit și o importantă apreciere a calității produselor - certificatul ecologic pentru legume, verdeață, pomușoare și ceaiuri din plante naturale.

După fiecare slujbă religioasă, toți credincioșii sunt serviți cu un prânz cald și o cană cu ceai din plante medicinale. Bucatele sunt pregătite folosind biogazul, iar plantele medicinale sunt crescute în mod ecologic, pe sol fiind

aplicat fertilizantul organic obținut după producerea biogazului.

Prin obținerea biogazului, comunitatea monahală a rezolvat atât probleme de ordin economic – reducerea cheltuielilor pentru gaz și lemne -, cât și de mediu - salubritatea teritoriului, gestionarea eficientă a gunoierului de grajd, reducerea poluării solului, micșorarea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Grație Programului de Granturi Mici GEF, acest proiect local, realizat la nordul Republicii Moldova, vine să redefină rolul agriculturii și al zootehniei în reducerea sărăciei, asigurarea hranei pentru trai și furnizarea materiei prime pentru tehnologii energetice curate.

Text: ©AJMTEM

30 muzee mai atractive pentru vizite turistice

Ideea transformării muzeelor reprezentative din destinațiile turistice în centre de informare a vizitatorilor nu este nouă. A fost și este aplicată cu succes în mai multe țări din Europa de Est (Slovacia, Ungaria, România, Bulgaria etc). În R. Moldova, această practică de succes a fost promovată de Asociația de Dezvoltare a Turismului în Moldova, care a atras fonduri pentru 30 de muzee care au devenit mai atractive pentru vizite turistice. Dintre ele, 25 muzee au beneficiat de câte un set de standuri informative moderne și cu design atractiv, iar 5 muzee au fost dotate cu vitrine sau mobilier pentru expunerea mostrelor reprezentative. Investițiile au fost realizate în cadrul a 4 proiecte diferite, promovate consecvent de ADTM pentru promovarea destinațiilor turistice din Republica Moldova.

Primele 16 muzee dotate cu standuri informative se află în Arealul dunărean al Moldovei, instituțiile activând acum și ca Centre de informare a turiștilor. Această activitate a fost una dintre componentele proiectului Uniunii Europene „TRANSDANUBE – Transport durabil și turism de-a lungul Dunării”, dezvoltat de către Agenția Austriacă de Mediu, finanțat prin Programul Sud-Estul Europei. Astfel, în raionul Cahul au fost amenajate Muzeul Ținutului (or. Cahul), Muzeul „Casa Mare” (Brânza), Muzeul Pâinii, Muzeul „Gheorghe Vodă”, „Curtea țărănească” (toate din Văleni), Muzeul de istorie și etnografie (Slobozia Mare), „Casa naturii” (Giurgiulești); în raionul Cantemir au fost dotate muzeul din or. Cantemir și cel din sarul Stoianovca. De asemenea, toate muzeele din raionul Taraclia (or. Taraclia, Corten, Tvardița, Cairaclia, Vinogradovca) au beneficiat de sprijin, iar în UTAG cele din Beșalma și Comrat.

„TransDanube” a fost implementat între 1 octombrie 2012 și ianuarie 2015, când 15 parteneri din 9 țări au implementat activități de mobilitate și turism în regiunea Dunării. ADTM a fost unul dintre parteneri și a avut ca atribuții și analiza situației turismului de pe traseul moldovenesc al Dunării. Tot în cadrul acestui proiect ADTM a pregătit un studiu de caz și publicat un Ghid turistic despre Arealul moldovenesc al Dunării.

Un alt proiect – o nouă provocare. Un muzeu realizat „de la zero” în incinta edificiului reconstruit după un concept inedit în cadrul proiectului transfrontalier „Reabilitarea Curții Domnești medievale Lăpușna pentru vizite turistice (HistoryTour)”, finanțat de Programul operațional comun România-Ucraina-Republica Moldova în perioada 2013-2016. Aici, la parter, a fost instalat setul întreg de panouri informative cu istoria de glorie a Lăpușnei, precum și vitrinele din sticlă necesare pentru mostrele muzeale. La fel,

au fost instruiți 2 ghizi locali pentru a informa vizitatorii.

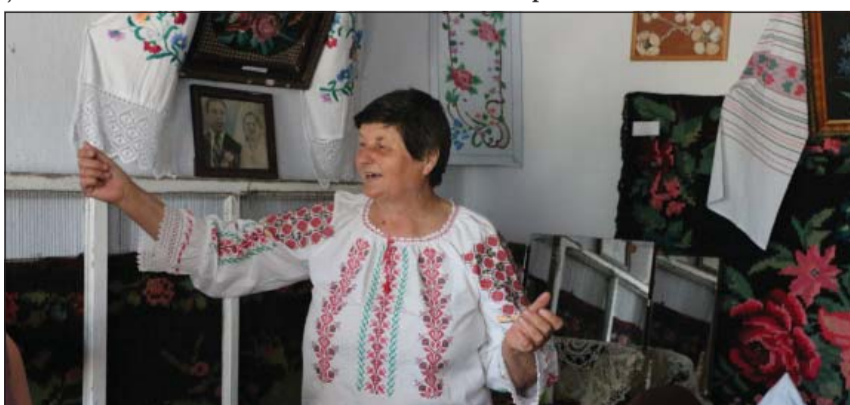
În același timp, Asociația de Dezvoltare a Turismului în Moldova, împreună cu Centrul de Cooperare Europeană din Polonia, a realizat proiectul „Dezvoltarea clusterelor agroturistice în Moldova. Consolidarea afacerilor non-agricole în zonele rurale”, finanțat de Ministerul Afacerilor Externe a Republicii Polone (aprilie – noiembrie 2016). Împreună cu comunitățile locale au fost create 4 cluster turistice (Lunca Prutului de Jos – Văleni, Cahul; Armonia Nordului – or. Soroca; Drumul Recifelor – or. Edineț; Vilador cluster – Slobozia Măgură, Sângerei) și dotate (seturi de panouri informative și mobilier) Centrele de Informare Turistică pentru funcționarea competitivă.

Ultima acțiune de dotare și transformare a muzeelor în Centre de informare a turiștilor a fost finalizată recent, în cadrul proiectului „Creșterea capacităților locale pentru dezvoltarea durabilă bazată pe valorificarea resurselor naturale în destinațiile turistice majore din Moldova”, implementat în perioada 2016-2017, cu suportul Programului de Granturi Mici al Facilității Globale de Mediu. Grație susținerii SGP Moldova, alte 4 muzee au beneficiat de sprijin pentru dezvoltare – muzeul din satul pietrarilor Cosăuți (Soroca), muzeul din satul celor 100 izvoare - Popeasca (Ștefan Vodă), muzeul din satul celui mai mare izvor din Moldova – Cotova (Drochia), precum și un muzeu cu totul deosebit – muzeul peșterii-gigant „Emil Racoviță” din satul Criva (Briceni).

Astfel, cu sprijinul donatorilor și cu implicarea comunităților locale ce dețin atracții turistice a fost posibil de asigurat o misiune nouă muzeelor locale – de a oferi oaspeților localității informații competente, complete, atractive și pozitive despre comunitatea lor.

Și este rațional, deoarece dezvoltă capacități noi pentru structurile existente, nu creezi altele noi, întărești abilități ale personalului deja angajat și sporești fluxul de clienți spre colecțiile muzeale reprezentative comunităților cu potențial turistic.

Violet MIRON, președintele Asociației de Dezvoltare a Turismului în Moldova

Domeniile prioritare ale Programului de Granturi Mici al Facilității Globale de Mediu

Co-beneficiile de acces la sistemul energetic cu emisii reduse de carbon

Strategia Republicii Moldova de adaptare la schimbarea climatei până în anul 2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia stabilește obiectivele și activitățile pentru toate grupurile țintă, dintre aceste activități, oportunități pentru sectorul asociativ ar fi:

- contribuirea la integrarea politicilor de adaptare la schimbarea climatei în politicile sectoriale ale economiei naționale;
- participarea la dezvoltarea și implementarea comunicării adecvate și cooperării instituționale în vederea implementării politicilor de adaptare;
- contribuirea la monitorizarea și cercetarea continuă a impactului schimbărilor climatice, a vulnerabilității sociale și economice asociate și actualizarea periodică a modelelor climatice, realizarea activităților de conștientizare a tuturor actorilor implicați, în special a populației, în ceea ce privește riscurile schimbării climatei și măsurile de adaptare la această schimbare, contribuirea la reducerea riscurilor și adaptarea la schimbările climatice în sectoarele: agricol, apă, sănătate, forestier, energetic și transport.

Un alt document național de referință în domeniul dat este și Programul național pentru eficiență energetică 2011-2020 și Planul național de acțiuni în domeniul energiei din surse regenerabile pentru anii 2013-2020.

Aceste documente oferă sectorului asociativ următoarele oportunități: promovarea aspectelor de eficiență energetică și surselor de energie regenerabilă, conștientizarea grupurilor țintă privind eficiența energetică, utilizarea surselor de energie regenerabilă și altele.

Coalițiile de management a substanțelor chimice locale și globale

În conformitate cu Programul național privind managementul durabil al substanțelor chimice în Republica Moldova, oportunități pentru sectorul asociativ, ar fi:

- contribuirea la crearea sistemului informațional în domeniu;
- dezvoltarea capacităților de cercetare și monitoring;
- implicarea în procesul de armonizare a standardelor naționale cu standardele internaționale de mediu;
- contribuirea la promovarea și dezvoltarea capacităților de eliminare a substanțelor chimice, inclusiv a deșeurilor, și de decontaminare a terenurilor și echipamentului contaminat;
- instruirea, informarea și sensibilizarea publicului privind managementul durabil al substanțelor chimice, inclusiv reducerea riscului asociat utilizării acestora.

ZIUA MEDIULUI

Un eveniment care încurajează conectarea oamenilor cu natura

Al treilea an consecutiv, la Chișinău, Ziua Mediului este sărbătorită în sânul naturii. Dacă anterior aceasta era considerată o dată marcată în sânul ecologiștilor, cu mese rotunde și rapoarte, acum este ocazia prin care cetățenii sunt invitați în aer liber și îndemnați să se implice în protecția mediului.

Cu fiecare ediție, conținutul evenimentului capătă o tot mai mare amploare. Anul acesta, la 2 iunie, toți iubitorii naturii sunt invitați la Grădina Botanică. Aici mesajele ecologice vor fi țesute pe ritmurile celor de la VIA DACĂ, proiectul muzical care ne-a încântat cu *Paparuda*. Acest cântec popular de chemare a ploii a prins viață într-o nouă formulă, iar cei care vor veni la Grădina Botanică îl vor audia contopindu-se cu verdele începutului de iunie. În program mai sunt incluse expoziții, ateliere tematice, excursii în grădinile și serele Grădinii Botanice, muzică pe vinil, pregătită de DJ Gonzo (*Katana Record Shop*), distracții pentru copii și adulți, odihnă, comunicare și cumpărături la târgul YARD SALE, toate cu privilegii frumoasă și aer curat.

Ziua Mediului 2018 este rodul colaborării mai multor organizații – proiectele *Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)*, *Biodiversitate Moldova*, *Energie și Biomasă*, *Programul de Granturi Mici al Facilității Globale de Mediu (SGP*

Moldova), împreună cu *Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic*, *Grădina Botanică Institut, A.O. „Ecospectru”* și *Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului*.

Vizitatorii la eveniment vor putea afla mai multe despre proiectele de mediu sprijinite de SGP Moldova, vor putea discuta cu liderii mai multor organizații neguvernamentale care realizează cu succes proiecte de mediu.

Anul acesta, mesajul Zilei Mediului, celebrată la nivel internațional la 5 iunie, este combaterea poluării cu plastic, iar sloganul evenimentului de la Chișinău este „Informează-te, iubește, trăiește!”.

Primele două ediții ale Zilei Mediului în format de activitate în sânul naturii au fost organizate în Parcul Valea Morilor, adunând un public de mii de persoane. În 2017, cu un recitat de pian cu muzică clasică, la apusul soarelui, a venit tânărul și deja celebrul pianist moldovean Marcel Lazăr, fondatorul Moldo Crescendo Festival. În 2016, Ziua Mediului a purtat sloganul „Un copac nu moare niciodată singur”

invitatul special al evenimentului fiind Cristofor Aldea-Teodorovici, cu un DJ mix set cu live vocals.

Momente cu adevărat magice, de conectare a oamenilor cu natura, sunt garantate și de această dată, la 2 iunie, la Grădina Botanică. Potrivit programului, evenimentul va înce-

pe la ora 16:00 cu ateliere tematice (turism, eficiență energetică, reciclare etc.), instruirii, expoziții, târg cu produse naturale, ședințe foto tematice, distracții și odihnă pentru adulți și copii etc.

Lilia CURCHI

Domeniile prioritare ale Programului de Granturi Mici al Facilității Globale de Mediu

Agroecologie inovativă inteligentă din punct de vedere al climei

Este un domeniu transversal și oferă mai multe oportunități pentru sectorul asociativ, regăsite în Strategia națională de dezvoltare agricolă și rurală pentru anii 2014-2020. Aceasta ar oferi implicare în promovarea și sprijinirea practicilor de gestionare a terenurilor agricole și a apei, promovarea și aplicarea tehnologiilor de producție prietenoase mediului, a produselor ecologice, inclusiv a biodiversității, aplicarea adaptării și atenuării efectelor schimbărilor climatice asupra producției agricole, contribuirea la aplicarea infrastructurii fizice și de servicii din mediul rural în vederea adaptării la schimbări climatice; stimularea implicării comunității locale în dezvoltarea rurală în domeniu.

Un alt document de politică la care facem referință este Programul de conservare și sporire a fertilității solurilor pentru anii 2011-2020, ce oferă următoarele oportunități pentru sectorul asociativ: contribuirea la stoparea formelor active de degradare a învelișului de sol pe o suprafață 9 de 877 mii ha terenuri arabile până la finele anului 2020, promovarea și aplicarea măsurilor de conservare și sporire a fertilității solurilor pe o suprafață de 1,7 mil. ha până în anul 2020.

Facilitatea Globală de Mediu (GEF) reprezintă un mecanism financiar independent prin care se oferă granturi țărilor în curs de dezvoltare și celor eligibile pentru proiecte cu impact pozitiv asupra mediului înconjurător.

Fondurile sunt utilizate pentru proiecte și activități în următoarele domenii: biodiversitate, schimbarea climei, ape internaționale, degradarea terenurilor, protecția stratului de ozon și substanțe chimice. Aceste proiecte asigură legătura între procesele de soluționare a problemelor de mediu locale, naționale și globale, concomitent contribuind la promovarea mijloacelor de existență durabile.

Facilitatea Globală de Mediu este mecanismul financiar desemnat pentru Convenția ONU privind diversitatea biologică, Convenția-cadru a ONU privind schimbările climatice, Convenția de la Stockholm privind poluanții organici persistenți precum și al Convenției ONU pentru combaterea desertificării.

Întrunind 182 de țări-membre, GEF colaborează strâns cu guvernele, organizațiile societății civile, secretariatele convențiilor și diverse agenții internaționale. Cooperarea cu organizațiile societății civile este foarte importantă, deoarece proiectele și politicile Facilității au beneficiat enorm de multitudinea de opinii, experiențe și perspective.

GEF a fost creat în anul 1992 ca un program pilot pentru abordarea problemelor de mediu și de atunci s-a transformat într-o instituție eficientă și transparentă cu bagaj impresionant de rezultate. Prin parteneriatul său uncial cu guverne, organizații internaționale, organizații ale societății civile și alți parteneri cheie, GEF a creat o rețea cu impact real asupra proceselor globale.

Programul de Granturi Mici (SGP) a fost lansat în anul 1992. Programul ajută la abordarea problemelor globale de mediu prin sprijinirea inițiativelor locale, realizate la nivel local de organizațiile non-guvernamentale și comunitare.

SGP The GEF Small Grants Programme | **25 YEARS**

O trăsătură strategică a programului o constituie sprijinirea activităților ce combină crearea mijloacelor de trai sustenabile cu prioritățile globale ale GEF, implicarea comunităților și organizațiilor societății civile în implementarea proiectelor ca rezultat a dezvoltării capacităților și dobândirii experienței, precum și antrenarea activă a diferitor persoane antrenate în soluționarea problemelor globale de mediu la nivel global.

Prin facilitarea dezvoltării comunitare; acumularea și diseminarea experienței, crearea de parteneriate și rețele de persoane interesate și replicarea soluțiilor identificate, Programul de Granturi Mici a devenit unul din cel mai de succes program corporativ al GEF.

Datorită realizărilor sale, Programul de Granturi Mici s-a extins de la 42 țări în anul 1992 până la 137 țări astăzi.

Programul oferă granturi cu o valoare maximă de 50.000 dolari SUA comunităților, inclusiv populației indigene, organizațiilor comunitare și altor grupuri non-guvernamentale pentru implementarea proiectelor în următoarele domenii: biodiversitate, diminuarea schimbărilor climatice și adaptarea la ele, degradarea terenurilor și managementul forestier durabil, ape internaționale și substanțe chimice.

INIȚIATIVE ȘI ACȚIUNI LOCALE PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ

Ediție specială realizată de Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic, în parteneriat cu Mișcarea Ecologistă din Moldova, în cadrul proiectului „Implicare, Interacțiune, Cooperare întru identificarea de soluții locale pentru probleme globale”, finanțat de Programul de Granturi Mici al Facilității Globale de Mediu.

Această ediție specială nu poate fi pusă în vânzare liberă și se distribuie gratuit ca supliment la revista cu distribuție națională „Natura”.

Tiraj: 5000 exemplare.

Viziunile, opiniile și pozițiile care se includ în această publicație nu neapărat reflectă opinia donatorilor.

Adresa redacției: Republica Moldova, Chișinău, str. S. Lazo 13, 022 23 71 49, ajmtem@gmail.com